בסתם ידים והכהו ידים דכל הפוסל התרומה מטמא ידים להיות שניות אינו אלא לקדשים כדמוכח בחגיגה ותירץ ר"י דהך גזירה ודאי איכא הכא דחגיגה אלא מסתמא כשגזרו אסתם ידים שיהיו שניות (ה) גזרו כמו כן מסתמא על ידים המוגעות בראשון שיהיו שניות אלכך הני ידים שנגעו במחט שהוא ראשון היה להם להיות שניות אלא דאין טומאת ידים במקדש: **ונימא** אין טומאת ידים וכלים במקדש.

רבינו חננאל

על הידים טומאה במקדש אקשי' עלה והא על הסכין נמי קתני שהוד ליתני ר"ע זכינו שאין טומאה במקדש לא לידים ולא לכלים ודחי' בעת שנשנית משנה זו לא גזרו רבותינו טומאה על הכלים ואפילו בחוץ והכלים בכל מקום מהורים היו אם נגעו במשקין ומאין וכל שכן במקדש אבל הידים שבחוץ מטאות הוצרך ר"ע לומר כי במקדש לא גזרו עליהן טומאה ואתקיף עלה רבא והא אשכחן דידים וכלים כאתת גזרו עליהן דתנינן (י"ד) [י"ח] דבר גזרו בו ביום ומהן הידים ושבול יום והאוכלין והכלים שנטמאו במשקין ומשני רבא הנח לסכין דאפי' בחולין לא מטמא כי מאין תרד טומאה בסכין בו אם מנגיעת הבשר בסכין הא קיימא לן אין אוכל מטמא כלי והסכין כלי הוא ואם נאמר כיון שנגע בה המחט נטמא הסכין מן המחט המחט כליו איכ כלי מטמ' כלי ועמדו דברי רבא: ובאנו לחקור על זה המחט מאיזה דרך מטמאה הבשר ואמרנו אם המחט עצמה מטמאתה מטפח דחיישי' שמא מחט זו טמאה היתה הא אמרי' לא גזרו על טפח כלים הנמצאים בירושלים ואוקמא רב יהודי במחט ירועה שנטמאת מטמא מת ונמצא עכשיו בבשר שאינה טפח אלא ודאי ר' יוסי בר אבין אוקמא בפרה חטוט ובאה מחוץ לירושלים שנתברר כי זו המחט מחוץ לירושלים היא. וחזרנו לדקדק דעת לישאל על מי שאמר לא גזרו על טפח חוקין שבירושלים למה הוצרך לומר זה והלא שנינו כל הרוקין הנמצאים בירושלים כו' ופשוטה היא ועוד הא דאמרי' לא גזרו על טפח כלים הנמצאים בירושלים למה הוצרך לאמרו והרי משנה שלימה שנינו בשקלים פ"ח כל הכלים הנמצאין בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאים ודייקינן הני ודאי טמאים דמוכחא מילתא דלאטבוליינהו בעי הא טפח מהורין ואמרינן אדרבה דייק מסיפא דקתני דרך עליה מהורין דמוכחא מילתא דודאי הטבילן הא אחרים כולהי דאיכא למיחש שמא מטאין הן מטאין ואטקינן לעולם רישא דוקא וסיפא למעוטי גוראתא פי' הכלים הנמצאים דרך מעבר בבית הטבול' ולא ידיע דרך עליה או דרך ירידה ואתיא סיפא לאשמעינן שהן מטאים וכי אינן מהורין אלא הנמצאין דרך עליה בלבד. ופי' גוראתא כדכתיב (נמוס ח' י"ב) וכן מחט זו אם מחט מטמא מת היא ודאי אי הכי אדם וכלים נמי תטמא דהא קיימא לן בחולה בעניין נר של מחבת שהוא מטמא מת ודחי' רב אשי עזרה כרשות הרבים היא ותנן בפרהדרין פ"ו פסק מוטאה ברשות הרבים מהור עד שיאמר נגעתי ואקשינן עליה מכלל דברשות היחיד כי האי גונא מטמא ובחוקת הרי זו בחוקת מהרה וכל הפקה בחוקת מוטאה וכל שאין בו דעת לישאל ספקו מהור והא חרש שוטה וקטן מפני שאין בו דעת להשאל ספקו מהור וכל שכן מחט ומשני כיון שהיא ספק טומאה הבאה בידי אדם פי' שהמתעסק בבשר הרי פקה הוא כמי שיש בו דעת

קבה א מיי' פ"ב מהל' תנות טומאה הלכה ג:

קבו ב מיי' שם פי"ו הלכה ב:

קבן ג שם הלכה ו:

מגנה

הסבר הכתוב על מאמר ר' ר"ע (1) הסכין (2) הא (3) הבשר (4) הכרם

נוסח (בסוגריים) לא גזרו על: 1-ספק רוקן 2-ספק כלים בירושלים

נוסח נקודות הדנינו ל"ואמר 1-חדר הוא כחלל 2-עזרה (על בית המקדש) דינה בלעתה וכי לא גזרו טומאה על ספק כלים הני מילי בירושלים אבל חוץ לירושלים גזרו הוו 3-דבר אשר בירושלים הוא. וחזרנו לדקדק דעת לישאל על מי שאמר לא גזרו על ספק חוקין שבירושלים 4-ספק לוואה בידי אדם

ונימא שאין טומאת ידים וכלים במקדש? אמר רב יהודה אמר רב, ואיתימא ר' יוסי בר' חנינא, ידים קודם גזירת כלים נשנו, אמר רבא, והא תרוייהו בו ביום גזרו *דתנן הספר וידיהם וטבול יום והאוכלין והכלים שנטמאו במשקין אלא אמר רבא הנח לטומאת סכין דאפי' בחולין נמי לא מטמא, האי סכין דנגע במאי אילימא דנגע בבשר הא אין אוכל מטמא כלי ואלא דנגע במחט והא *אין כלי מטמא כלי, האי מחט מאי עבידתיה אי נימא ספק מחט והא איתמר ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא *{חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים} וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים? אמר רב יהודה אמר רב כגון שאבדה לו מחט טמא מת, והכירה בבשר ר' יוסי ברבי אבין אמר כגון שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלים נופא ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים, רוקין תנינא, כלים תנינא, דתנן תנינא *דתנן כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין חוץ משל שוק העליון לא צריכא אף על גב דאיתחזק זב, כלים תנינא *דתנן כל הכלים הנמצאים בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאין הא דעלמא טהורין? ולטעמיך אימא סיפא דרך עליה טהורין הא דעלמא טמאין אלא רישא דוקא, וסיפא לאו דוקא ולאפוקי גוייתא ולרב דאמר כגון שאבדה לו מחט טמא מת והכירה בבשר" כיון דאמר מר *בחלל חרב חרב הרי הוא כחלל, אדם וכלים נמי ליטמא? אמר רב אשי זאת אומרת "עזרה = רשות הרבים היא והוה ליה ספק טומאה ברשות הרבים" וכל "ספק טומאה ברשות הרבים" ספיקו טהור, הא ברשות היחיד ספיקו טמא הוא, מכדי {הא' מחט} דבר שאין בו דעת לישאל הוא *וכל דבר שאין בו דעת לישאל, בין ברה"ר בין ברה"י ספיקו טהור? משום דהוי "ספק טומאה הבאה בידי אדם" ואמר רבי יוחנן *ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין

ונימא אין טומאת ידים וכלים במקדש: אמר ר' יוסי בר' חנינא ידים קודם גזירת כלים נשנו אמר רבא הנח לטומאת סכין דאפי' בחולין נמי לא מטמא האי סכין דנגע במאי אילימא דנגע בבשר הא אין אוכל מטמא כלי ואלא דנגע במחט והא אין כלי מטמא כלי האי מחט מאי עבידתיה אי נימא ספק מחט והא איתמר ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים אמר רב יהודה אמר רב כגון שאבדה לו מחט טמא מת והכירה בבשר ר' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים רוקין תנינא כלים תנינא דתנן כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין חוץ משל שוק העליון אף על גב דאיתחזק זב כלים תנינא דתנן כל הכלים הנמצאים בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאין הא דעלמא טהורין ולטעמיך אימא סיפא דרך עליה טהורין הא דעלמא טמאין אלא רישא דוקא וסיפא לאו דוקא ולאפוקי גוייתא ולרב דאמר כגון שאבדה לו מחט טמא מת והכירה בבשר כיון דאמר מר בחלל חרב חרב הרי הוא כחלל אדם וכלים נמי ליטמא? אמר רב אשי זאת אומרת עזרה = רשות הרבים היא והוה ליה ספק טומאה ברשות הרבים וכל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור הא ברשות היחיד ספיקו טמא הוא מכדי הא מחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה"ר בין ברה"י ספיקו טהור? משום דהוי ספק טומאה הבאה בידי אדם ואמר רבי יוחנן ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין

(ה) תוס' ד"ה אלין וכו' יודים שיהיו שניות לתרומה גזרו כמו כן מסתמא על ידי הנוגעו בראשון שיהיו שניות לתרומה אלכך הני ידים שנגעו בכשר שהוא ראשון:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אלין וכו' אסתם ידים שיהיו שניות לתרומה גזרו כמו כן מסתמא על ידי הנוגעו בראשון שיהיו שניות לתרומה אלכך הני ידים שנגעו בכשר שהוא ראשון:

מסורת הש"ס

שבת יג: (זבים פ"ה מי"ב)

קודש גזירת כלים נשנו. ליטמא מדרבנן וכשהעידו עדות זו עדיין לא נגזרה גזירת חכמים על טומאת כלים דרבנן לפיכך לא יוכל לומר 'זכינו אלין טומאת כלים במקדש' דהכיא [בגרסת גב: תנינא כ.]

בו ביום. בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון ביציאות השבת דתנן אלו פוסלין את התרומה: **בספר.** והתם מפרש טעמא משום תקנת ספרים שהיו מניחין את הספרים עם התרומה ועכברים אוכלים אותם: **וידים.** אפילו סתמן אם נגע בתרומה בלא נטילת ידים: **והטבול יום.** והתם פריך הא דאורייתא היא ומשני סמי מכאן טבול יום: **אלא אמר רבא.** ודאי כבר נגזרה על הכלים מדרבנן שיטמאו במשקין ומיהו הכא ליכא משקין והכא לטומאת סכין דאפילו בחולין אלא חשו להפסידן לא שייכא בהו הכא טומאה לסכין דהאי סכין דנגע במאי שיטמאוהו לא בשר ולא אלא מחט אין יכולין לטמאו דאין אוכל ולא 'כלי אלא מחט' דאין כלי מטמא כלי אלא מדרבנן ולא גזרו חכמים מדבריהם טומאה על הכלים אלא שיטמאו מן המשקין ומשום משקה זב וזבה: **מאי עבידתיה.** דטמאת בשר: **ספק מחט.** לא ידעינן אי טמא אי טהור ושל מי היא: **על ספק הרוקין.** לומר שמא של זב הוא של נדה הן ורוקין אב הטומאה הן לטמא אדם דכתיב (ויקרא טו) וכל ירוק הזב: **מחט של טמא מת.** שהוא אב הטומאה והמחט עצמו אב הטומאה דתכיב הרי הוא כחלל ולקמיה פריך אמאי הסכין והידים טהורין אף גופו של להן שמא הוא ולריך טבילה והערב שמש דאורייתא: **רבי יוסי בר' אבין אמר.** לעולם ספק מחט וכגון שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלים דודאי מעלמא אתי דמשכנסה לשם **העליון.** שם היו מתקבצין שמאלא לטמא את תבריהם: **ואמ"ג דאיתמוק זב.** שראיתיהו עובר בשוק זה שנמצא בו רוק אשמעינן דלא אלא שמאין היו והיה רוצה להטבילן ונפלו ממנו: **דרך עליה טהורים.** שהטבילן: **ולטעמיך אימא סיפא כו'.** ומהא ליכא למשמע מינה דאיכא למידק מרישא הכי ומסיפא הכי **ואשמעינן הכא** אמרי לא גזרו בדרך ירידה הוא דטמאתן הא דלכל העיר טהור וסיפא דקתני דרך עליה טהורין לא גזרו טמאין לא גזרו לדרך ירידה ועליה ופעמים שהיו יורדין דרך אותן מבואות ופעמים עולין והכהו טמאין מספק שהרי מתחלה טמאין היו ספק נפלו בירידה ספק בעליה ומספקא לא נפקי מטומאה אבל שאר כלים ספק נטמאו לא גזרו עליהן טומאה **כמלל.** וזו נגעה בטומאה מת שהוא אב הטומאה ונעשה גם המחט אב הטומאה ואמאי הסכין והידים טהורות: **אדם וכלים נמי ליטמא.** דכל אב הטומאה מטמא אדם וכלים בין כלי אם כלי בין אדם אם אדם בין אדם אם אדם בין אדם אם אדם